

λῆς, ἀφῆκεν ὁμῶς ἐν τῷ σκότει τὰς ππραδοξολογίας τῶν βλεπεδαυμόνων. Ὁ Κ. Kellner, ὁ θεοβλαβεστάτος τῶν φίλων τῆς Κ. Krüdener, ἀνεχώρησε μετ' αὐτῆς εἰς Ῥωσίαν· ὁ δὲ Ἐμπαυτάζ, ὅστις πολλάκις ἐφάνη ἀγανακτῶν διὰ τὰς παραφράδας τοῦ ἐπικινδύνου τούτου φίλου, δὲν ἐνόμισεν ἄξια μνείας τὰ θαύματα τῆς Βαλερίας. Μετέβαλον λοιπὸν μορφὴν αἱ συζητήσεις περὶ τὸ τέλος τοῦ 1818.

ΔΩΡΑ ΙΣΤΡΙΑΣ.

ΤΕΛΟΣ. (1).

NEON ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Τῆς συζητήσεως τοῦ νέου πολιτεύματος ἐγένετο τέλος πάντων ἐναρξίς. ἔχει δὲ ὑπ' ὄψιν ἡ Συνέλευσις τὸ ὑπὸ ἐπιτροπῆς παρασκευασθὲν σχέδιον, περὶ οὗ συντάξας ἐξέδοτο διὰ τοῦ τύπου ὁ εἰσηγητὴς αὐτῆς Κ. Ν. Σαρίπολος πεντηκοντασέλιδον ἔκθεσιν.

Πλὴν ταύτης ἐδημοσίευσε καὶ ἕτερον μέλος τῆς ἐπιτροπῆς, ὁ Κ. Διομ. Κυριακοῦ, πλατυτέραν συγγραφὴν, περιέχουσαν παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω σχεδίου. Νέα δέ τις ἐφημερίς, Ἑλλάς καλουμένη, καὶ ἐν Κερκύρᾳ συντασσομένη ὑπὸ τοῦ πολυμαθοῦς Κ. Βράϊλα, ὑπισχνέται νὰ δημοσιεύσῃ καὶ αὐτὴ σκέψεις περὶ τοῦ συντάγματος. Εἰς ἡμᾶς δὲ ἐπιτραπήτω νὰ σκιαγραφήσωμεν πάρεργά τινα περὶ τοῦ λεκτικοῦ τοῦ σχεδίου. Ἐάν τις ἐκ τῶν ἐν τῇ Συνελεύσει πολιτευομένων μειδιάσῃ ἀκούων συζητήσιν περὶ λέξεις, θέλει δείξει, δὲν διστάζομεν νὰ εἰπώμεν αὐτὸ θαρράλέως, ἀμάθειαν· διότι ἡ γλῶσσα εἶναι τὸ ὄργανον τῆς διανοίας. Ὅσας μάλιστα τὴν διάνοιαν ἐρμηνεύσαι νόμοι, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἐρμηνεύσιν αὐτὴν διὰ κυριολεξίας καὶ σαφηνείας. Οἱ νόμοι διέπουσιν ἀπάσας τὰς ὕλικας καὶ ἡθικὰς σχέσεις τῶν ζώντων ἐν τῇ κοινωνίᾳ, καὶ διὰ τοῦτο καταβαίνουσι καὶ μέχρι τῆς ταπεινοτέρας καλύψεως. Καὶ τοὺς ἐν τῇ ταπεινοτέρᾳ ἄρα καλύβῃ ζώντας πρέπει νὰ διδάξῃ εὐκρινῶς ὁ νομοθέτης τὴν

διάνοιαν αὐτοῦ, ὅπως προλάβῃ παρεξηγήσεις ἐπομένως δὲ καὶ παρεκτροπὰς. Οἱ νόμοι ἄλλως τε δὲν εἶναι ἐφήμεροι, καὶ διὰ τοῦτο ὀρθὴν καὶ καθαρὰν καὶ διαρκῆ πρέπει νὰ ἔχωσι τὴν λέξιν. Τοῦτο ἔπραξεν ὁ αἰδιδίμος Κωνσταντῖνος Σχινᾶς μεταφράσας ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν, καὶ διὰ τοῦτο θέλει ζήσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὅσον καὶ ἡ Ἑλλὰς ἔχῃ νόμους.

Ἀνάγκη πρὸς τούτοις ν' ἀποφεύγωμεν τὴν ἄσκοπον περιττολογίαν καὶ τὴν περὶνενοημένην φράσιν, αἵτινες σκοτίζουσι μᾶλλον τὴν ἔννοιαν. Ἐπειδὴ δὲ σήμερον θεσμοθετοῦμεν ἐν πανελληνίῳ συνεδρίῳ, ἀναπόφευκτον νὰ περιβάλωμεν τὴν ἑλληνικὴν ἰδέαν δι' ἐνδύματος ἑλληνικοῦ, λακτίζοντες τὸ ξενικὸν ὡς ἀνάρμυστον.

Ταῦτα δὲ λέγοντας μὴ τις ὑπολάβῃ ἡμᾶς λογιωτάτους· ὁ Πλάτων δὲν ἦτο λογιώτατος· καὶ ὅμως «οὐ διέλιπε, λέγει ὁ Ἀλικαρνασσεύς, ὀγδοήκοντα γεγονῶς ἔτη κτενίζων καὶ βοστρυχίζων τοὺς ἑαυτοῦ δικλόγους καὶ πάντα τρόπον ἀναπλέκων.» Τὸ καθ' ἡμᾶς ὡς δόγμα πρεσβεύομεν καὶ ἀενάως κατὰ νοῦν ἔχομεν τὸ τοῦ Ἀριστοφάνους·

«ἀμαθέστερόν πως εἶπε καὶ σαφέστερον,»

καὶ τὸ ἄλλο ἐκεῖνο τοῦ Ι. Ι. Ρουσώ, ὅστις σοφώτατα ἐκαυχᾶτο ὅτι καὶ σολοικισμοὺς μετεχειρίζετο χάριν πλείονος σαφηνείας. «Toutes les fois qu' à l' aide d' un solécisme je pourrai me mieux faire entendre ne pensez pas que j' hésite.» Καὶ ἡμεῖς, ἵνα γείνωμεν καταληπτότεροι, σολοικίζομεν ἐνίοτε ἐν γνώσει, καθόσον μάλιστα καὶ δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι τὸ ὄνομα ἡμῶν ὡς σολοικιστῶν θέλει ποτὲ ἀναγραφῇ ὑπό τινος Γαζῆ ἢ Λασκάρεως, πλησίον τοῦ σολοικίσαντος Ὁμήρου, εἰς τὸ τέμενος τῆς ἀθανασίας· ἀλλὰ τοῦτο ἐν ἀνάγκῃ.

Τὴν κυριολεξίαν ἀξιοῦμεν πρὸ πάντων κατὰ τοὺς ἐπιστημονικοὺς ὅρους, καὶ διὰ τοῦτο πρῶτον ἐπιπλήττομεν τὸν εἰσηγητὴν τῆς ἐπιτροπῆς, εἰ καὶ σοφὸν ἡμῶν συνεργάτην, σπουδαίως ἀκυρολεκτήσαντα. Τί ἐστὶν ἀτομικὰ δικαίωματα; Ἡ λέξις ἀτομικὰ ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ οὔτε ἰθαγενὴς οὔτε ἀλλόφυλος εἶναι. Ἄτομον ἔλεγον οἱ Ἕλληνες πᾶν σῶμα μὴ τεμνόμενον, ἀδιχώριστον, καὶ ἐντεῦθεν τὰ λεπτότατα ἐκεῖνα σώματα τὰ ἐν τῷ ἡλίῳ φαινόμενα, «ὃ οὐ τομὴν δέχεται διὰ τὴν ἄγαν σμικρότητα.» Ἐπειδὴ δὲ τὸ δικαίωμα δὲν εἶναι σῶμα, καὶ ἐπειδὴ τέμνεται καὶ χωρίζεται ὅσας θέλῃ ὁ νομοθέτης, ἄρα ἡ φράσις ἀτομικὰ δικαιώματα, ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν τοῦ Λουκιανοῦ, «Μόρφῃ ἐβάργουλis εἰς σκιὴν χνέγγχυκραγκ λείψει φάος.»

Ἀλλ' οὔτε τὸ τῶν Γάλλων *individuel* ἐρμηνεύει· διότι τὸ *individu* σημαίνει πᾶν ὄν ὁργανικόν, εἴτε ζωικόν εἴτε φυτικόν· ἄρα δὲν εἶναι ἄτομον. Ἐξ ἑναν-

(1) Ἡ δημοσίευσις τῶν Γυναικῶν ἐν τῇ Δύσει, ἀρξαμένη τὸ 1860 ἀπὸ τοῦ ΙΑ' τόμου τῆς Πανδώρας, λήγει σήμερον· ἐγράφη δὲ, ὡς εἶπομεν, ὑπὸ τῆς πολυμαθοῦς πριγκηπίσσης ἐπίτηδες διὰ τὸ περιοδικὸν τοῦτο. Πολλοὶ τῶν ἀναγνώστων ἔσπευσαν νὰ διακοινώσωσι πρὸς ἡμᾶς καὶ διὰ ζώσης καὶ ἐγγράφως τὴν ἡδονὴν ἣν ἠσθάνοντο ἀναγινώσκοντες τὸ ἀξιόλογον τοῦτο πόνημα, καὶ τὴν λύπην ὅτι ἐβράδυνεν ἡ δημοσίευσις τοῦ βίου· ἀλλὰ κατεχωρίζετο καθ' ὅσον ἐστέλλετο ἐξ Ἰταλίας, ὅπου διατρίβει ἡ συγγραφεῖς. Χάριν δὲ εὐγνωμοσύνης παρατιθέμεθα τὴν εἰκόνα αὐτῆς φιλοτιχηθεῖσαν ἐν Ἀγγλίᾳ, ὑπισχνόμενοι νὰ δημοσιεύσωμεν καὶ τὸν βίον, ὅστις ἐγράφη ὑπὸ τοῦ βιογράφου τῶν συγχρόνων σοφῶν, Ἀρμάνδου Πομμιέρου, καὶ ἐτυπώθη τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Παρισίοις. ΣΗΜ. ΠΑΝΔ.

τίας, ὅπως ἐξηγήσωσιν οἱ Γάλλοι τί ἐστὶν ἄτομον, παρεδέχθησαν τὴν ἑλληνικὴν λέξιν *atome*, μνηδύως, μὴδὲ κατ'ἐλάχιστον, παραλλάξαντες τὴν σημασίαν. Ἐὰν τὰ περὶ τῶν ὁ λόγος δικαιώματα ἦσαν ἀναφορικὰ εἰς ἄτομα, ἤθελον εἶπει καὶ αὐτοὶ *atomiques* καὶ οὐχὶ *individuels*· ἐπειδὴ ὁμοῦς ἀναφέρονται εἰς ἀνθρώπους, τεμνομένους εἰς μυρία ὅσα τεμάχια, μεταχειρίσθησαν τὴν κατάλληλον λέξιν. Ὁ ἄνθρωπος, καθὼς ὑπαγόμενος εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ζώων, εἶναι μᾶλλον ἐντομὸν. Ἀδιάφορον ἂν ἐνομάζωσιν αὐτὸν ἄτομον πολλοὶ τῶν ἐν ταῖς δημοσίοις γραφαῖς καὶ ἄλλοι τινές. Αὐτοὶ λέγουσι καὶ ἀπουσιάζω ἀντὶ εἰμὶ ἀπὸν! καὶ συνομότης ἀντὶ συνομῶν, ἐνῷ χρῶνται ὁρθῶς τῷ μέλλοντι καὶ ἀορίστῳ γράφοντες συνομῶσω καὶ συνώμωσα, καὶ βυρσοδομῶ ἀντὶ βυρσοδομεύω, καὶ ἐπιβουλεύομαι ἀντὶ ἐπιβουλεύω, καὶ συνάμα ἢ σύναμα ἀντὶ ἅμα δέ. Αὐτοὶ ἐθάπτισαν τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Ὀκτωβρίου μεταπολίτευσις, ἐνῷ τὸ πολίτευμα ἔμεινε τὸ αὐτὸ, συνταγματικὸν ὡς καὶ πρὶν (μεταπολίτευσις ἦτο ἡ γ' Σεπτεμβρίου) αὐτοὶ ἐξεσφενδόνισαν εἰς τὰ τάρταρα τοῦ ἔθους τὸ ἀπέθανε, καὶ ἀνεπλήρωσαν διὰ τοῦ ἀπεδίωξε, καθὼς κατέστησαν ὑπερόρια καὶ τὸ ἦλθε καὶ ἔφθασε, ὑποκαταστήσαντες τὸ ἀνυπάρκτον καὶ σόλοικον ἀφίχθη.

Δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι καὶ ὁ Κοραῖς ἡρμήνευσε πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν τῷ Βεκκαρίᾳ τὸ *droits individuels* διὰ τῆς λέξεως ἀτομικά· ἀλλ' ὁ Κοραῖς δὲν ἦτο ἀλάνθαστος· ἐξ ἐναντίας φαίνεται ὅτι καὶ αὐτὸς ἐθεώρησεν ἄτοπον τὴν ἐρμηνείαν, διότι σπεύσας προσέθετο ἄλλην κατάλληλον, τὴν λέξιν προσωπικά. Ἀποροῦμεν δὲ πῶς ὁ Κ. Σαρίπολος ὑπέπεσεν εἰς τὸ ἀμάρτημα τοῦτο, ἐνῷ καὶ ἐν ταῖς συγγραμμάσιν αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῇ ταύτῃ τῇ ἐκθέσει (σελ. 6) μεταχειρίζεται τὴν ἀρμοδίαν λέξιν, ὀνομάζων προσωπικὴν ἐλευθερίαν τὴν *liberté individuelle*.

Ἡ φράσις ἐν γένει τοῦ συντάγματος εἶναι χαλαρὰ, χαμαίζηλος, ἀνώμαλος καὶ ὕλως τετριμμένη. Αἱ περίοδοι εἰσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μακραί, ἀσύνδετοι καὶ ἀδεξίως συγκολλῶνται τὰ κῶλα· ἀκαταπαύστως δὲ ἐπανέρχεται τὸ εἶναι, καὶ ἐπανέρχεται ἀντιπροσωπεῖον τὸν τε ἐνικὸν καὶ τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν· τὸ δὲ δύναται διαπρέπει ὡς ἐν θριάμβῳ. « Οὐδέποτε ἡ προφυλάκισις δύναται νὰ παραταθῇ » (ἄρθρ. 6). « Αἱ ἐν ὑπαίθρῳ συναθροίσεις δύναται νὰ ἀπαγορευθῶσιν » (40). « Συνεταιρισμός τις δὲν δύναται νὰ διαλυθῇ » (44). « Πᾶς τις δύναται νὰ δημοσιεύσῃ » (14). « Δὲν δύναται νὰ ὀρισθῇ » (32). « Οὐδεμίαν παραχώρησις δύναται νὰ γένῃ » (33), « Ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διορίσῃ » (34). « Οὐδέποτε δύναται νὰ ἀναστείλῃ » (35). « Ἡ ἀναβολὴ ἢ διακοπὴ δὲν δύναται νὰ διαρκέσωσι » (38). « Δὲν δύναται

νὰ τροποποιηθῇ. » (42). Καὶ ποῦ ν' ἀπαριθμήσωμεν τὸ πολυῤῥητον αὐτὸ δύναται, τὸ ὁποῖον ὡς χεῖμαρρος κατέκλυσε πάσας σχεδὸν τὰς γραμμάς τοῦ ἑλληνικοῦ συντάγματος; Διὰ τί δὲν λέγετε, ὦ νομοθέται, ὡς λέγουσι καὶ οἱ ἀπλούστεροι τῶν τοῦ ὄχλου, « παρατείνεται, ἀπαγορεύονται, διαλύεται, δημοσιεύει, ὀρίζεται, γίνεται, ἀναστελλάει, διαρκοῦσι, τροποποιεῖται » καὶ καθεξῆς; Ποίαν δύναμιν ἢ σαφήνειαν προστίθουσιν εἰς τὴν φράσιν τὸ ταλαίπωρον αὐτὸ δύναται, τὸ ὁποῖον ἀταλαιπώρως μεταφράζετε ἐκ τοῦ γαλλικοῦ *il peut*;

Καλὸν ἦτο καὶ ἂν, ἀντὶ τοῦ ἀπροσφυοῦς καὶ ἀγορξίου γνωρίζουσα τοῦ ἄρθρου 2, ἐγίνετο χρῆσις τοῦ μόνου προσφυοῦς ὁμολογοῦσα, ἂν ἀπεσκορακίζετο τὸ ἐπάλληλος, καὶ ὡς ἄτοπον καὶ ὡς ἀσύμφωνον πρὸς τὰς τοῦ ἄρ. 3 « δημοσίας λειτουργίας, » ἂν τὸ ὅλος (οὐχὶ *entier* ἀλλὰ *tout*) ἀνεπληροῦτο διὰ τοῦ πᾶς, ἂν τοῦ πολλάκις ἐπαναλαμβανομένου μορίου οὐδὲ ἡ χρῆσις ἐγίνετο συμφωνότερον πρὸς τὴν γραμματικὴν, καὶ ἂν εἰς τὴν τοῦ βασιλέως ἀνθρωποκτονίαν (48) ὑποκαθίστατο, δὲν λέγομεν ἀποθέωσις τῆς βασιλοκτονίας ὡς ἐγένετο ἐπὶ τοῦ δολοφόνου τῆς βασιλίσσης, ἀλλ' ἐτέρα λέξις, ἥτις, συντασσομένη μετὰ τοῦ « κατὰ βασιλέως », νὰ μὴ σημαίνῃ φόνον ἀνθρώπου καὶ βασιλέως, διότι ἐν καὶ μόνον εἶναι τὸ πρόσωπον.

Ἀποσκορακιστέσι δὲ καὶ οἱ στοχασμοὶ (14) καὶ τὸ ἀπολαμβάνω δικαιώματα καὶ ἀμαθέστερον δικαιωμάτων (72, 78) καὶ τὸ ἅμα μετὰ ῥήματος, ἐκτὸς μόνον ἂν ἔπεται ὁ σύνδεσμος καὶ, ἢ κἂν προηγῆται τοῦ ῥήματος τὸ ὡς (84, 143 καὶ ἀλλαχοῦ) καὶ τὸ ἀφ' ἧς ἐποχῆς τοῦ ἄρθρου 96, καὶ τὸ ἐμβαίνει εἰς ἐνέργειαν (183) καὶ πλῆθος ἄλλων τοιούτων σολοίκων, χυδαίων καὶ ξενικῶν φράσεων.

Τὰ παραδείγματα ταῦτα, ἅτινα δύσκολον δὲν ἦτο νὰ πολλαπλασιασθῶσι, στηλιτεύουσιν ἀποχρώντως τὴν περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ νέου πολιτεύματος ὀλιγορίαν. Ἐὰν οἱ συντάχται ἀδιαφόρως ἔχωσι πρὸς τὴν ὁρθοέπειαν, ἃς σεβασθῶσι κἂν τὴν γνώμην τῶν ξένων, ὧν οὐκ ὀλίγοι ἀναγινώσκοντες πόνημα ἐπεξεργασθὲν ὑπὸ τετρακοσίων ἐκ τῶν ὑποτιθεμένων ἀρίστων τοῦ ἔθνους, πιστεύουσιν ἢ ὅτι οἱ ἀμαθέστεροι ἀνηγορεύθησαν πληρεξούσιοι, ἢ ὅτι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀντὶ διορθώσεως καὶ προόδου, ἔπαθεν οὐκ ἐπιδοδρόμησιν καὶ διαφθοράν.